

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**  
Філологічний факультет  
Кафедра української літератури

**СИЛАБУС**  
**навчальної дисципліни**  
**«Літературно-мистецька Шевченкіана світу»**  
вибіркова

**Освітньо-професійна програма** «Українська мова та література»  
**Спеціальність** 035 Філологія  
**Галузь знань** 03 Гуманітарні науки  
**Рівень вищої освіти** перший (бакалаврський)  
**Факультет** філологічний  
**Мова навчання** українська

**Розробник:** Мельничук Богдан Іванович, професор, доктор філологічних наук  
**Профайл викладача** [Мельничук Богдан Іванович](#)

**Контактний тел.** 58-48-36

**E-mail:** [b.melnychuk@chnu.edu.ua](mailto:b.melnychuk@chnu.edu.ua)

**Сторінка курсу в Moodle**

**Консультації**           Онлайн-консультації: згідно з графіком.  
Очні консультації: за попередньою домовленістю.

### **1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).**

Курс «Літературно-мистецька Шевченкіана світу» входить до циклу вибіркових дисциплін освітньо-професійної програми «Українська мова та література» за спеціальністю 035 Філологія. Вона допоможе розширити й доповнити знання студентів про Т. Г. Шевченка через опрацювання й рецепцію творів про нього, а також навчить розрізняти історичну та художню правду.

**2. Мета навчальної дисципліни:** через вивчення та осмислення творів про українського генія закріпити в свідомості студентів переконання, що, кажучи словами болгарського поета Димитра Методієва, „Шевченко – одна з найсвітліших і найгероїчніших особистостей на землі”, з тим, аби вони могли відтак прищепити це своїм майбутнім вихованцям. Перевагою цього курсу є можливість ознайомитися з маловідомими, але важливими текстами, а також сформуванню більш цілісний образ Кобзаря.

### **3. Пререквізити:**

- Історія української літератури (перша половина XIX ст. – 60-90-ті роки XX ст.).
- Література Буковини II половини XIX століття.
- Сучасний літературний процес на Буковині.

### **4. Результати навчання**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

#### **знати:**

- зміст уміщених у навчальному посібнику професора Мельничука Б. І. „Українська поетична шевченкіана” (Чернівці, вид-во „Чернівецький національний університет”, 2010), зокрема у його розділі „Мала антологія української поетичної шевченкіани” „шевченківських” віршів і поданих скорочено поем (як мінімум);
- аналізувати зразки „шевченківських” творів пера поетів різних епох;
- напам’ять 10 поетичних творів та уривків (на вибір, за „Малою антологією”), якомога виразніше декламувати їх, аби використати надбане вміння згодом, під час педагогічної практики та в самостійній учительській праці.

#### **вміти:**

- робити ідейно-естетичний аналіз творів, що вивчаються за програмою курсу;
- аналізувати сюжет та композицію літературного твору;
- дати характеристику персонажів;
- визначити стилістичні особливості твору.

А також набути такі **компетентності:**

#### **Загальні:**

- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних

джерел.

- ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

#### **Фахові:**

- ФК5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.
- ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
- ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ФК15. Здатність вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної літературознавчої науки;
- ФК18. Здатність використовувати у професійній діяльності знання про особливості літературного процесу на Буковині, про ідейно-художню, стильову своєрідність творчості українських буковинських письменників.

*Програмними результатами вивчення курсу є:*

- ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
- ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
- ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.
- ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

- ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- ПРН 22. Знати й розуміти тенденції розвитку української літератури на Буковині, ідейно-тематичний зміст і стильові особливості художніх творів буковинських письменників.

## 5. Опис навчальної дисципліни

### 5.1. Загальна інформація

Літературно-художня шевченкіана світу											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			Кредитів	Годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	3	5	3	90	16	14			56	4	залік
Заочна	3	5	3	90	4	4			78	4	залік

### 5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Змістовий модуль 1.</b>												
<b>Тема 1. Вступ до спецкурсу</b>	5	1				4	10				2	8

(його предмет, завдання і значення. Література до курсу)												
<b>Тема 2.</b> Прижиттєва поетична шевченкіана (1841 - 1861)	7	1	1		1	4	14	2			1	12
<b>Тема 3.</b> Посмертні твори про Тараса Шевченка (II пол. XIX ст.)	7	2	1			4	12		2			10
<b>Тема 4.</b> Поетична шевченкіана перших двох десятиріч XX ст.	10	2	2			6	12	2				10
<b>Тема 5.</b> Мандри двома континентами (шевченкіана Галини Комарової)	10	1	2		1	6	10					10
<b>Тема 6.</b> Шевченківська збірка Богдана Лепкого	7	1	2			4	12		2			10
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8		2	28	70	4	4		2	60
<b>Змістовий модуль 2.</b>												
<b>Тема 1.</b> Віршована шевченкіана 20-х – середини 80-х рр. XX ст.	10	2	2			6	12	2				10
<b>Тема 2.</b> Шевченкіана	12	2	2			8	12				2	10

Андрія Малишка												
<b>Тема 3.</b> Ліро-епічна шевченкіана 20-х – середини 80-х рр. ХХ ст	13	2	2		1	8	12	2				10
<b>Тема 4.</b> Невільнича поетична шевченкіана (В. Стус, Т. Мельничук та їхні побратими)	12	2	2			8	14		2			12
<b>Тема 5.</b> Поетична шевченкіана останніх десятиліть	16	4	4			8	14		2			12
<b>Тема 6.</b> Йшов і йде Шевченко Буковиною	13	2	2		1	8	16					16
Разом за змістовим модулем 2	44	8	6		2	28	80	4	4		2	70
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>1 6</b>	<b>1 4</b>		<b>4</b>	<b>56</b>	<b>90</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>4</b>	<b>78</b>

### 5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Вступ до спецкурсу (його предмет, завдання і значення. Література до курсу)
2	Прижиттєва поетична шевченкіана (1841 - 1861)
3	Посмертні твори про Тараса Шевченка (II пол. XIX ст.)
4	Поетична шевченкіана перших двох десятиріч ХХ ст
5	Мандри двома континентами (шевченкіана Галини Комарової)
6	Шевченківська збірка Богдана Лепкого
7	Віршована шевченкіана 20-х – середини 80-х рр. ХХ ст.
8	Шевченкіана Андрія Малишка
9	Ліро-епічна шевченкіана 20-х – середини 80-х рр. ХХ ст.

10	Невільнича поетична шевченкіана (В. Стус, Т. Мельничук та їхні побратими)
11	Поетична шевченкіана останніх десятиліть
12	Йшов і йде Шевченко Буковиною
	<b>Разом</b>

\* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

## 6. Система контролю та оцінювання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу.

**Словесно-інформаційні:** пояснення, розповідь, бесіда, робота з інтернет ресурсами з метою пошуку інформації.

**Практичні:** складання тезових планів, підготовка переказів текстів, вивчення частини матеріалу напам'ять.

**Наукові:** підготовка доповідей, презентацій, участь у навчальних дискусіях.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного та письмового контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному контролю.

Вид контролю – залік.

### Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або „**відмінно**” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з літературної практики – з історії чи сучасності, – які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатомовною, відзначатися

точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка **B** (82 – 89 балів) або „**добре**” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплюється ілюстраціями з літературної практики. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка **C** (75 – 81 бал) або „**добре**” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з практики не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка **D** (69 – 74 бали) або „**задовільно**” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з літературної практики. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка **E** (60 – 68 балів) або „**задовільно**” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з літературної практики. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературної термінів.

Оцінка **FX** (35 – 59 балів) або „**незадовільно**” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє

витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка **F (1 – 34 балів)** або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповіді на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

### Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2		
30	30	40	100

### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
75-81	<b>C</b>		
69-74	<b>D</b>	задовільно	
50-68	<b>E</b>		
35-49	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## 7. Рекомендована література

### 7.1. Базова (основна)

Збірники творів:

1. Т. Г. Шевченко в художній літературі / Упорядкували Косян В. Х., Ткаченко Н. С. К.: Рад. школа, 1964. 576 с.
2. Вінок Великому Кобзареві. К.: Рад. письменник, 1961. 486 с.
3. Кобзарева зоря / Упорядкування та вступне слово Осадчука П. І. – К.: Рад. письменник, 1984. 261 с.
4. Буковинські поети – Тарасові Шевченку / Автор проекту – Китайгородська В. – Чернівці, 2009.
5. Цвід А. Кохані жінки Тараса Шевченка: трилогія. Київ, 2017.

6. Атлант української мови: Серія листівок до 30-річчя Незалежності України і Національної спілки письменників України. / Автор ідеї і упорядник В. Джуран. Чернівці: Родовід, 2021.

#### Окремі видання:

1. Лепкий Б. Шевченко [Цикл поезій: „Літ тому сто”, „До Тарасової матері”, „Батькове пророцтво” та ін.] // Лепкий Б. Твори: В 2-х т., Т. 1 / Упорядник, автор передм. та прим. Ільницький М. М. К.: Дніпро, 1991. С. 184 – 195.
2. Малишко А. Віщий голос: Книга лірики. К.: Рад. письменник, 1961. С. 5 – 107. Також: із збірки „Віщий голос”, 1961 р. // Малишко А. Твори: В 10 т. Т. 5. К.: Дніпро, 1973. С. 7 – 39.
3. Білоус Д. Тарасові жарти. К.: Молодь, 1964. 63 с. Також: Білоус Д. Хліб-сіль їж, а правду ріж: Гумор та сатира. К.: Дніпро, 1971. С. 201 – 239.
4. Лубківський Р. Погляд вічності: Поезії. К.: Рад. письменник, 1990. 76 с.
5. Драч І. Смерть Шевченка: Симфонія // Драч І. Соняшник: Поезії. К.: Держлітвидав України, 1962. С. 118 – 135. Також: Драч І. Твори: У 2 т. Т. 1. К.: Дніпро, 1996. С. 71 – 80.
6. Павличко Д. Дорога до Шевченка: Поема // Павличко Д. Покаянні псалми: Поезії. К.: Основи, 2009. С. 745 – 756.
7. Гнатюк І. Правда-мста: Поезії. Львів: Каменяр, 1994. С. 47 – 68.
8. Мельничук Т. Поезії про Т. Шевченка, поема „Невольники” („Тарас Шевченко і рядовий Скобелев”) // Мельничук Т. Твори: В 3-х т., Т. 3., кн. 2: Поезії. Коломия: Вік, 2007. С. 93 – 118; 236 – 237; 303 – 304.
9. Стус В. Поезії про Т. Шевченка. // Стус В. Твори. Т. 1-7. Львів: Просвіта, 1994-1999. Т. 1, Кн. 1. С.90; Т. 1. Кн. 2. С. 103-104; Т. 2. С. 115; С. 87.
10. Бучко М. Пророк, або Остання ніч Тараса Шевченка. Чернівці: Золоті литаври, 2001. Також: Бучко М. При світлі слова: Поезії. Чернівці, 2003. С. 202 – 229.

#### **7.2. Допоміжна**

##### Літературно-критичні праці про поетичну шевченкіану:

1. Мельничук Б. Художня шевченкіана як феномен світової літератури // XXXI наук. шевченківська конференція 9 – 11 березня 1994 року: Матеріали. – Луганськ: Облвидав „Світлиця”, 1994. С. 194 – 196.
2. Мельничук Б. Випробування істиною: Проблема історичної та художньої правди в українській історико-біографічній літературі (від початків до сьогодення). К.: ВЦ „Академія”, 1996. 272 с. (Відповідні місця).
3. Мельничук Б. Фольклор як джерело історико-біографічного твору про Тараса Шевченка // Тарас Шевченко і народна культура: Зб. праць Міжнародної (35-ї) наук. шевченк. конф. 20 – 22 квітня 2004 р. Кн. 1. – Черкаси: Брама-Україна, 2004. С. 119 – 128.
4. Мельничук Б. З історії української поетичної шевченкіани XIX – XX століть // Вісник Черкаського університету. Вип. 108. Серія філолог. наук. Черкаси, 2007. С. 27 – 56.

5. Мельничук Б. Шевченкіана Андрія Малишка // Слово і час. – 2009. – № 3. – С. 34 – 44.
6. Мельничук Б. Шевченко у художній літературі. Шевченко в українській художній літературі // Шевченківська енциклопедія: В 6 т. Т. 6. Т-Я. К., 2015. С. 885-893.
7. Мельничук Б. Шевченко в художніх літературах зарубіжжя // Шевченківська енциклопедія: В 6 т. Т. 6. Т-Я. К., 2015. С. 893-900.

### **7.3. Методичне забезпечення**

1. Мельничук Б. І. Українська поетична шевченкіана [Текст] : навч. посіб. зі спецкурсу / Б. І. Мельничук ; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – 174 с.

### **8. Інформаційні ресурси**

1. Інститут літератури ім. Т.Шевченка: <http://www.ilnan.gov.ua/index.htm>
2. Національна спілка письменників України: <http://www.nspu.org.ua>
3. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>
4. Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка: <http://www.philology.Kiev.ua>
5. НДІ українознавства: <http://www.rius.kiev.ua>